

VIGYÁZZUNK A KÜLSŐSÉGEKRE IS!

Tiszthelyettes Bajtárs!

AHOGY az ember testből és lélekből áll, ugyanez így minden ember, megnyilatkozásnak is kettős formája van: a lényeg és a külsőség. Egyik sem lehet meg azonban a másik nélkül s egyik a másikra hatással van. Lényeges dolgok jobb külsőségeket kívánnak meg, míg rossz külső értéktelenebb belsőre enged következtetni.

Én most csak a külsőségekről akarok pár szót szólni a tiszthelyettes Bajtársakhoz, de elkerülhetetlen, hogy ne sűröljam ezzel állásunk és közmegebecsülésünk belső értéki részét is.

Bajtárs! A demokrácia a Mindenható kegyelméből olyan emberi fel-szabadulást és igazságot hozott a tiszthelyettesi kar részére is, melyet amellet, hogy mint megbecsült emberszámba menő emberek élvezünk, ki is kell érdemelnünk és meg kell szolgáljuk a demokráciával szemben. Ha ez felkarolt minket, mi ne legyünk erre érdemtelenek s jó szolgálatainkkal viszonzzuk a jótéteményt. Nézzük csak egy pár főbb vonásban: mit kaptunk? De mindjárt fűzzük hozzá, hogy mit kell cserébe adnunk, mit kíván tőlünk is a demokratikus Magyarország — legalább a külsőségekben.

A demokrácia biztosította számunkra azt, hogy a hadsereg kötelékében ne a megközelíthetetlen „urak“, hanem bajtársak között érezzük magunkat. Ennek egyik megnyilvánulása az, hogy ledől a szinte merev válaszfal tiszt és tiszthelyettes között s nyitva áll az út a magasabb tiszti rendfokozatok elérésére is bárki számára, aki erre érdemes. Nem úgy, mint a múltban! Akkor hiába volt meg, Bajtársam, a négy középiskolád, csak úgy tudtál a főtiszthelyettesi, illetve tisztviselői csoportba átlépni, ha egyes tiszteket is megcsúfoló tudásodon túl volt hozzá még megfelelő protekciód, vagy egész kivételesen akkora szerencséd, hogy elbírálásod tiszti láncolata már akkor is demokratikus érzésű előjárók egész sorából állt. Másképp képtelen voltál az előfeltételként megszabott hosszú éveken át való „Kiváló“ minősítést is megszerezni. Most másképp fest a helyzet! Elég, ha megvan a hat elemi iskolád. Ezenkívül csak a rátermettség és a tudás elég ahhoz, hogy tiszt lehess.

Ezzel megdőlt a honvédség tradicionális kasztszerű társadalmi elválasztódása és tiszt, tiszthelyettes, legénység közelebb jutott egymáshoz s egyforma társadalmi értékkel bír — ha ezt egyénileg is megérdemli. Ahhoz, hogy mint tiszthelyettes megjelenj bárhol, ahol a legnagyobb rangú tiszt bajtárs megjelenik, nem kellene extra követelmények vagy különleges engedélyek. Sőt! Ez ma egészen természetes. De az követel-

mény, hogy tudj rangodnak és hivatásodnak, meg emberi méltóságodnak megfelelően megjelenni, öltözködni, társalogni: egyáltalán a társadalmi érintkezés egymást megbecsülő jellege szerint viselkedni.

A másik ajándék, amit a demokráciától kaptunk külsőségekben, az a merev ruházatkodási szabályokban való könnyítés. Ma már szabad a tiszthelyettesnek is polgári ruhába öltöznie csakúgy, mint ahogyan ez régen csak az „uraknak“ volt megengedve. Nem kell elbújnia, vagy rettegnie a fenytéstől annak a Bajtársnak, aki akár pihenőből akár bármi más okból polgári ruhát akar öltetni szolgálaton kívül. Ez helyes is így! De követelménye is van ezzel szemben a demokráciának. És pedig az, hogy ha polgári ruhát öltesz, az legyen méltó hivatásodhoz s semmiesetre se üsse meg a jampec, vagy egyéb nevetséges figura öltözködési rendjét. Egyszerű, de csinos, rendes, tiszta legyen polgári ruhád. Mert sohase feledd, hogy Téged polgári ruhában is mindenki ismer s Te polgári ruhában is tiszthelyettes vagy. Ezt a tekintélyedet már csak a többi bajtársad érdekében se játszd el helytelen polgári öltözékekkel. De van itt egy más követelmény is. Mégpedig az, hogy első az egyenruha. Mégpedig az állás tekintélyének megfelelő egyszerű, szép, rendes, tiszta egyenruha. A tiszthelyettes legyen mindig csinosan öltözve. Mert a mi állásunk nemcsak egy polgári értelemben vett mesterség, hanem formaruhával járó hivatás is. Ezt a formaruhát a Nép akaratából vezetőink azért adták ránk, hogy látni lehessen: íme, ez katona. Katona, akitől az adózó polgár csinossgot, rendet és fegyelmet követel. Ezeket a katonai erényeket viselje hát minden katona a ruháján is. Hát még akkor Te, Tiszthelyettes Bajtárs! Neked tudnod kell, hogy ennek az országnak egy olyan tisztviselője vagy, akinek bizonyos szabott keretek között és formaruhában kell mozognia s aki a munkássága gyümölcseit rendfokozat formájában mindenki szemeláttára a ruháján, kívül viseli.

Nem így a polgári ember. Annak — ha állásának nem éppen megfelelően néz ki, vagy viselkedése kívánni valót maga után — könnyebb kitérnie a kritika alól s főként nem érint ez a kritika egy egész becsületen dolgozó hivatásos katonai csoportot. Mert oh, de hamar kicsúszik az emberek száján: „Na, ez is szép honvédség“, vagy: „na, ez a tiszthelyettesi kar is gyenge dolog“ és így tovább. Különösen ma a reakció sietve használ fel minden apróbb rendellenességet is egy emberen keresztül az egész demokratikus honvédség támadására. És egy se legyen közöttünk, Tiszthelyettes Bajtársam, aki a reakciónak ezt a jogos támadási felületet viselkedésével, vagy rendetlen külsejével megadná.

Egy tiszthelyettes bajtársunk magáról egészen megfélemedkezett ruházatkodási rendtelenségére mutatok rá egy szomorú példával. A közelmúltban az egyik nagyvárosi volt tiszti-, most bajtársi étkezdéjében, ahol a multtól eltérően tiszt és tiszthelyettes együtt étkezik, ebédkor megjelent egy tiszthelyettes. Mikor az étkezdébe lépett, valamennyien azt gondoltuk, hogy valami vándor ember jött be egy pár fillérért vagy ételmaradékért. Az étkezde tele volt tisztekkel és tiszthelyettesekkel, azonkívül polgári alkalmazásban lévő nőkkel és férfakkal. A belépő kéregető formájú emberre mindannyian felfigyeltek, különösen akkor,

amikor az egyik asztalhoz — ahol idősebb nyugállományú bajtársak is ültek — minden kötelező tisztelet mellőzésével otthonosan leült. Mi, otlévó tiszthelyettesek, pirulva összenéztünk, mert ismertük őt s rajta keresztül megsérteni láttuk a tiszthelyettesi tekintélyt. Elhatároztuk, hogy ebéd után rendre fogjuk utasítani a teljesen lehetetlen, mocskos külsőben való, tiszteletlen megjelenéséért. Az elborzadásunk megokolására és elrettentő példaként vázolólag e magáról megfélemlített bajtársunk öltözetét, mellyel asztalhoz merészelt ülni bajtársi körünkben. Nevezettnek körülbelül kéthetes, erősen fekete szakálla volt, rettenetesen elhanyagolt, piszkos felső ruházatot viselt, a többnapos mosdatlanság érzett már rajta és az ingét egy szennyes nyaksál helyettesítette. Borzalom! — Végeredményben a mi rendreutasításunkra nem került sor, mert a jelen volt tisztek közül az egyik magasabb rangú tiszt bajtárs — helyesen — a helyszínen csendben elintézte ezt helyettünk.

Erre a tiszthelyettes bajtárs. sértődötten kivonult az étkezdéből. Igen szomorú-kép volt s sokan szégyeltük magunkat helyette is, hogy ez is egy tiszthelyettes bajtárs.

Hát Tiszthelyettes Bajtársaim! Ilyen vagy ezt megközelítő eseteknek körünkben nem szabad előfordulnia. Önmagunk megbecsülését ássuk alá a külső formák be nem tartása miatt. Ha valaki közülünk a viselkedésével, vagy külső megjelenésével nem tud oda felemelkedni, amely lehetőséget a demokrácia számunkra megadott, de amelyet ugyanez a demokrácia tőlünk meg is követel, akkor hágyja ott a honvédséget, kérje magát szolgálaton kívüli viszonyba s ne rontsa jelenlétével a többi tiszthelyettes tekintélyét.

A harmadik fontos szabadságjogunk az, hogy a honvédség tagja is tagja lehet bármely demokratikus pártnak. Ez annyit jelent, hogy ezután a honvédség nemcsak végrehajtó szervezete az államvezetői hatalomnak, hanem maga is beleszólást követelhet a politika révén az állam politikai életébe. A pártgyűléseken azonban csak polgári ruhában, vagy fegyvertelenül és csak szolgálati időn túl vehet részt. Ez nagy jög, kedves Bajtársaim és elismerése politikai érettségünknek. Már most, a tiszthelyettesi kar e jog gyakorlata mellett felelősséggel is bír. Komoly, felkészült, rangjához és hivatásához méltó hozzászólásokat és megnyilatkozásokat kíván tőlünk a polgárság a politikai életben. A handabandázás, hangoskodások, becsmérő szidalmazások és túlzó heveskedések nem illenek a tiszthelyetteshez. De az érett megfontoltság, a magabiztos nyugalom és a tárgyilagos ítélet szelleme hasson át minden tiszthelyettes Bajtársamat a politikai életben. Mert ezt várják tőle a pártban is s ezt kívánja meg a tekintélye is. Csak akkor van súlya egy embernek, ha e tulajdonságokkal rendelkezik. Egyébként csak éretlen figura marad, közgúny és hátinögötti kinevetések alanya s a tiszthelyettesi felszabadult és öntudatos élethivatás ezt nem bírja el. Igen fontos az, ha viselkedéssel, beszéddel és külső megjelenéssel a tiszthelyettes nem megszólásból, megvetésből, vagy lenézésből vonja magára a közönség figyelmét, hanem mert komoly és megfontolt s külső megjelenésében is van tiszteletet parancsoló.

Végül még megemlítem, hogy a demokratikus honvédség az em-

beri méltóságához nem illő „alázatosan“ szót törölte a szabályzataiból és az „úr“ szót a „bajtárs“-sal váltotta fel.

Mivel ezeket is ajándékként kell elkönyvelnünk a demokráciától s azonkívül parancs is, hát a tiszthelyettesek éberem öröködjének arra, hogy a gyakorlatba is átmenjenek a tiszta demokratikus eszméktől sugalt utasítások. Mi tiszthelyettesek vagyunk elsősorban hivatva arra, hogy a mult antidemokratikus szellemi maradványait üzzük ki a honvédségből, mert hiszen mi vagyunk a legénységgel a legközvetlenebb érintkezésben. Bár az „alázatosan“ és a „bajtárs“ kifejezés csak szavak, de e szavak mögött rejlik az a szellem is, mely a multat a jelentől elválasztja s az embert emberhez méltóbbá teszi.

Befejezésül! Ha a demokrácia végre kinyitotta a tiszthelyettesi kar részére az emberi szabadságjogok, egyenlőség és felemelkedési lehetőségeinek eddig zárt sorompóját, akkor mi ezt érdemljük is ki és háláljuk meg. Háláljuk meg tudásgyarapítással és külső formák vigyázásával. Felfelé íveljen a tiszthelyettesi kar életútja s teremtsen meg tudásával és viselkedésével tekintélyét és közbecsülését, nehogy kapott jogaink okatlan, éretlen felhasználásával visszazuhanjunk a köztudatban a magunk hibája miatt a K. u. K. és a letűnt világ operetteiben is lealacsonyítóan kifizurázott „zupás“-aivá.

Bánvölgyi István